

نقش بانوان در پایداری و تعالی خانواده از دیدگاه مقام معظم رهبری

زهراسادات رفیعی

چکیده

زن، در منظومه معرفتی اسلام و به‌ویژه در اندیشه تمدن‌ساز رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای (مدّ ظلّه)، نه موجودی صرفاً تابع، که رکن رکن تمدن، محور خانواده، و سرچشمه تربیت نسل صالح است. خانواده اسلامی بدون زن آگاه، بصیر، مؤمن و دارای هویت الهی، فرو می‌پاشد و به پوسته‌ای بی‌مغز بدل می‌گردد. در نگاه رهبری، زن مسلمان باید ضمن پاسداشت مسئولیت‌های حیاتی خود در خانواده، در عرصه اجتماع نیز در جایگاه راهبردی خود ظاهر شود، بی‌آن‌که کرامت انسانی‌اش قربانی تلقی‌های غلط فمینیستی یا الگوهای غرب‌ساخته گردد. این مقاله با رویکردی تحلیلی، به واکاوی نقش زن در پایداری و تعالی خانواده از منظر بیانات و اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای می‌پردازد و نشان می‌دهد که زن، به‌مثابه قلب تپنده خانواده، نه فقط حافظ عفاف و مودت، بلکه طراح الگوی زیست مؤمنانه، تربیت نسل مجاهد، و عامل اصلی مانایی فرهنگ اسلامی است. در این راستا، تأکید رهبری بر بازگشت به الگوی زن فاطمی نه تنها یک راهکار فرهنگی، بلکه راهبردی تمدنی برای مقابله با فروپاشی هویتی جوامع اسلامی در برابر امواج مسموم غرب است. آن‌چه در این تحقیق ارائه می‌شود، ترسیم سیمای زن در جایگاه حقیقی خویش و احیای نقش او در تثبیت بنیان خانواده و ساخت تمدن نوین اسلامی است؛ نقشی که اگر محقق شود، نه تنها خانواده، بلکه تاریخ آینده امت اسلامی را متحول خواهد ساخت.

کلیدواژه‌ها: زن در اندیشه رهبری، خانواده اسلامی، تمدن نوین اسلامی، زن تراز انقلاب، تربیت نسل، پایداری خانواده، گفتمان زن مسلمان، سبک زندگی اسلامی، کرامت زن.

مقدمه

خانواده به عنوان نخستین و مهم‌ترین نهاد تربیتی، اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی، جایگاه بی‌بدیلی در تمدن‌سازی اسلامی دارد و از نگاه قرآن کریم بر پایه مودت، رحمت، سکینه و تعهد متقابل استوار است (روم: ۲۱). زن به عنوان عنصر محوری این نهاد، نه تنها در مقام همسر یا مادر بلکه به عنوان حافظ حریم خانواده، مروج ارزش‌های دینی و بنیان‌گذار آینده جامعه نقش ایفا می‌کند و می‌تواند همزمان عامل آرامش خانواده، تربیت‌کننده نسل صالح و فعال اجتماعی در مسیر ارزش‌های الهی باشد. با گسترش جریان‌های فکری غرب‌گرا مانند فمینیسم لیبرال و رادیکال، تبیین هویت زن در چارچوب اسلامی ضروری است. از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای (مدّ ظله)، زن مسلمان باید در بستر خانواده تربیت شود تا در عین ایفای نقش مادری و همسری، در میدان‌های اجتماعی، فرهنگی و انقلابی حاضر باشد بدون اینکه هویت زنانه‌اش قربانی سیاست‌های مصرف‌گرایانه و انحرافی تمدن غرب شود. خانواده متعالی در اندیشه معظم‌له بر ستون حضور زن آگاه، فعال و بصیر بنا شده که با تأسی به الگوی فاطمی، رسالت خود را در حفظ ارزش‌های اسلامی، تربیت فرزندان مؤمن و خلاق و پایداری در برابر بحران‌های اجتماعی می‌شناسد. این مقاله با تحلیل گفتمان رهبری، ابعاد نقش بانوان در پایداری و تعالی خانواده را بازخوانی کرده و افق‌های نوینی برای تحقق خانواده اسلامی-ایرانی تبیین می‌نماید. با توجه به افزایش فروپاشی خانواده‌ها، بحران‌های تربیتی، اختلالات هویتی در نسل نوجوان و هجوم رسانه‌های بیگانه علیه ساختار خانواده اسلامی، بازتعریف نقش زن از منظر گفتمان انقلاب اسلامی ضروری است زیرا هجوم غرب با ارائه الگوهای جعلی زن موفق تلاش دارد زن مسلمان را از رسالت الهی‌اش منحرف کند. سخنان رهبری گفتمان راهبردی برای مقابله با بحران جهانی خانواده و بازگشت به هویت فطری زن مسلمان است و بی‌توجهی به آن آسیب‌های جبران‌ناپذیری وارد می‌کند. اهمیت پژوهش در خروج نقش زن از قالب‌های کلیشه‌ای سنتی یا مدل‌های تحریف‌شده مدرن و ارائه نگاه تمدنی واقع‌بینانه است تا اثبات کند زن با حفظ اصالت اسلامی می‌تواند نقش‌آفرینی خلاق در تحکیم خانواده و تعالی جامعه ایفا کند و زن را در مقام محور و پایه‌گذار خانواده اسلامی قرار دهد. این مقاله برای فعالان فرهنگی، سیاست‌گذاران، مبلغان و پژوهشگران سندی راهبردی است. سوالات تحقیق شامل جایگاه زن در پایداری و تعالی خانواده از منظر آیت‌الله خامنه‌ای، ویژگی‌های زن تراز انقلاب اسلامی در گفتمان رهبری، شاخص‌های خانواده متعالی در نگاه ایشان و چالش‌ها و تهدیدهای پیش‌روی نقش بانوان در ساختار خانواده اسلامی است. اهداف تحقیق عبارتند از تبیین دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب درباره جایگاه زن در خانواده، شناسایی نقش زن در ایجاد پایداری، معنویت و تعالی خانواده، ارائه الگویی جامع از زن تراز انقلاب اسلامی، تحلیل آسیب‌های فکری و فرهنگی نگاه غربی به زن و طراحی راهبردهایی برای توانمندسازی زنان در خانواده متعالی اسلامی. پژوهش درباره نقش زن در خانواده سابقه دیرینه در ادبیات دینی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی دارد و در سال‌های اخیر مقالات متعددی به آن پرداخته‌اند اما بررسی با تأکید بر اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای نو است. برای نمونه در پژوهش رضانی و فتاحی (۱۳۹۸) با عنوان زن در اندیشه رهبری به اجمال جایگاه زن در جامعه

پرداخته شده اما تمرکز بر اجتماع نه خانواده است و در مقاله سجادی (۱۴۰۰) با عنوان نقش زن در پایداری خانواده از دیدگاه قرآن و روایات نگاهی تفسیری ارائه شده اما از تحلیل گفتمان رهبری غفلت شده. در کتاب «زن در آیینه جهاد و تقوا» (دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴) بخشی از بیانات ایشان گردآوری شده اما تبیینی جامع از منظومه فکری ایشان در رابطه با نقش بانوان در خانواده متعالی تاکنون ارائه نشده و مقاله حاضر با روش تحلیل محتوای کیفی شکاف را پر کرده و تصویری دقیق از جایگاه راهبردی زن در تحقق خانواده اسلامی ارائه می‌نماید.

مبانی نظری و مفاهیم کلیدی

- **خانواده متعالی:** خانواده‌ای با روابط عاطفی و معنوی قوی که با هدف تربیت نسل صالح و مشارکت در تمدن اسلامی شکل می‌گیرد (طباطبایی، ۱۳۶۲، ج ۲، ص ۸۵).
- **زن تراز انقلاب اسلامی:** بانویی که با حفظ هویت دینی، نقش‌های مادری، تربیتی و فرهنگی را در خانواده ایفا کرده و در جامعه کنشگری آگاه دارد (مطهری، ۱۳۵۷، ج ۱، ص ۱۳۰).
- **پایداری خانواده:** ثبات و انسجام خانواده در برابر بحران‌های فرهنگی و اجتماعی با تکیه بر عاطفه، تعهد و مسئولیت‌پذیری (مصباح یزدی، ۱۳۸۰، ج ۱، ص ۹۵).
- **گفتمان رهبری:** مجموعه بیانات آیت‌الله خامنه‌ای درباره زن و خانواده به‌عنوان راهبردی برای جامعه اسلامی (حسینی، ۱۳۹۵، ج ۲، ص ۷۰).

۱. خانواده در منظومه فکری اسلام

در دستگاه معرفتی اسلام، خانواده صرفاً یک واحد زیستی یا اجتماعی نیست، بلکه کانونی است مقدس، الهی و راهبردی برای تحقق عدالت، اخلاق، تربیت، و تمدن. قرآن کریم خانواده را محل سکونت، رحمت، مودت و رشد می‌داند (روم: ۲۱)، و پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله، آن را بنایی می‌خواند که هیچ بنایی نزد خدا محبوب‌تر از آن نیست (الکافی، ج ۵، ص ۳۲۸). خانواده در نگاه اسلامی، ساختاری نیست که صرفاً به روابط زیستی بپردازد، بلکه مأموریتی دارد تمدن‌ساز، توحیدمحور، و نسل‌پرور. در این بستر، زن نقش ستون مرکزی و معنوی این بنا را برعهده دارد؛ نقشی که با هیچ جایگزینی در هیچ نظامی قابل بازتولید نیست.

۲. زن، نقطه توازن میان سکینه و پیشرفت

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی، زن، نقطه تعادل میان عاطفه و عقلانیت، سنت و نوآوری، مادر بودن و کنشگری اجتماعی است. ایشان بارها تصریح کرده‌اند که:

«زن، هم‌زمان می‌تواند مادری نمونه، همسری مهربان، مربی نسل، فعال فرهنگی، و کنشگر اجتماعی باشد و این تعارضی ندارد؛ آن‌چه غرب نمی‌فهمد، همین توازن الهی است» (بیانات ۲۳/۰۲/۱۳۹۱).

در این نگاه، زن نه ابزار جنسی است و نه ماشین تولید مثل، بلکه موجودی است با شخصیت مستقل، کرامت‌دار، صاحب رسالت، و محور هویت خانوادگی. سکینه‌ای که قرآن آن را اصل بنیادین ازدواج معرفی می‌کند، در وجود زن مسلمان به ظهور می‌رسد؛ زنی که خود را نه در رقابت با مرد، بلکه در تکمیل مرد و در بستر خانواده معنا می‌کند.

۳. خانواده متعالی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای

خانواده متعالی در اندیشه مقام معظم رهبری، خانواده‌ای است متدین، مستحکم، بصیر، هدف‌دار و تمدن‌ساز. ایشان بارها هشدار داده‌اند که فروپاشی خانواده به معنای فروپاشی جامعه است و شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی، بدون خانواده سالم و زن آگاه، ناممکن خواهد بود. خانواده متعالی از نگاه ایشان، تنها با حضور زنی ساخته می‌شود که اهل معرفت، وظیفه‌مدار، مقاوم، باعزت و اهل فکر باشد. در این نگاه، زن باید الگوی تربیتی نسل آینده را طراحی کند و شخصیت فرزند را در میدان معرفت و جهاد پرورش دهد. زن متعالی کسی است که خانه را مسجد، مکتب و قرارگاه اخلاق می‌سازد و به جای تربیت مصرف‌کننده، انسان مجاهد و آگاه می‌پروراند.

۴. زن تراز انقلاب اسلامی

زن تراز انقلاب اسلامی، مفهومی است که رهبری برای مقابله با تصویر مخدوش‌شده زن در جوامع غربی، آن را طرح‌ریزی کرده‌اند. این زن، الگوییست حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیهاست، رسالتش حفظ مرزهای اخلاقی و فرهنگی است، میدانش خانواده و جامعه است، و افق نگاهش، تمدن اسلامی است.

رهبر انقلاب می‌فرمایند: «زن مسلمان ایرانی، باید چنان الگویی برای زنان عالم شود که زن غربی در برابر عظمت او احساس حقارت کند؛ نه زن منزوی تحقیرشده، و نه زن بی‌هویت مصرف‌زده» (بیانات ۲۱/۱۲/۱۳۹۱). زن تراز انقلاب، نه در ستیز با مرد، نه در تقلید از زن غربی، بلکه در امتداد سیره زینبی، نقش‌آفرینی می‌کند. او عنصر هوشمند تعادل بین «عفت» و «حضور»، «تعهد» و «آگاهی»، «مادری» و «تمدن‌سازی» است.

۵. واکاوی مفاهیم کلیدی پژوهش

مفهوم تعریف عملیاتی در این مقاله

خانواده متعالی: خانواده‌ای با روابط عاطفی، معنوی و تربیتی قوی که با هدف تربیت نسل صالح و تحقق تمدن اسلامی شکل می‌گیرد. زن تراز انقلاب اسلامی: بانویی که با حفظ هویت دینی و کرامت، نقش مادری، تربیتی و فرهنگی را در محور خانواده ایفا کرده و کنشگری آگاه و مؤثر در اجتماع دارد. پایداری خانواده: ثبات و انسجام خانواده در برابر بحران‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی با تکیه بر عاطفه، عقلانیت، تعهد و مسئولیت‌پذیری. گفتمان رهبری: منظومه بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در حوزه زن، خانواده و تمدن اسلامی به‌عنوان راهبرد کلان جامعه اسلامی.

تحلیل محتوای بیانات رهبر معظم انقلاب درباره نقش زن در خانواده متعالی

بخش اول: جایگاه زن در هندسه اسلامی خانواده از منظر رهبری

در نگاه آیت‌الله خامنه‌ای، زن ستون اصلی، محور تعادل و حلقه وصل اخلاق، عاطفه و معنا در خانواده اسلامی است، نه عنصری فرعی یا تزیینی. ایشان می‌فرمایند: «زن در عرصه خانواده مرکز دایره است، نه لبه آن» (بیانات، ۲۳/۰۲/۱۳۹۱). زن با تربیت نسل مجاهد و متفکر، حمایت از رسالت همسر و مسئولیت فرهنگی، نقشی تمدن‌ساز دارد که متفاوت از الگوهای سکولار یا سنت‌زده است. زن مسلمان باید با آگاهی به جایگاه خود و الگوگیری از زنان صدر اسلام، هویتی مستقل و عزتمند داشته باشد تا خانواده به قلعه‌ای نفوذناپذیر و جامعه به بستر آرمان‌های توحیدی تبدیل شود.

زن؛ معمار هویت خانواده در گفتمان رهبری

در گفتمان رهبری، زن نه تابع یا منفعل، بلکه «معمار هویت خانواده» است که روح، معنا و جهت‌گیری فرهنگی خانواده را شکل می‌دهد. ایشان تأکید دارند: «اگر زن دارای شخصیت، هویت و عزت باشد، خانواده سعادتمند خواهد شد» (بیانات، ۳۰/۰۱/۱۳۹۳). زن در سه سطح اثرگذار است: ۱) مدیریت عاطفی و معنوی خانواده، ۲) الگوسازی فرهنگی با رفتار و سبک زندگی، ۳) نقش‌آفرینی در تمدن نوین اسلامی از طریق مادری، همسری و کنشگری متعهد. زن تراز انقلاب با عفت، عزت، حکمت و خلاقیت، هویتی متمایز از کلیشه‌های غربی دارد و از افزایش فروپاشی خانواده، خشونت و بحران‌های عاطفی جلوگیری می‌کند.

زن و نقش تربیتی در خانواده متعالی؛ رویکرد رهبر انقلاب

۱. اهمیت و ضرورت نقش تربیتی زن در خانواده اسلامی

در هر جامعه‌ای، بنیاد شکل‌گیری ارزش‌ها، فرهنگ و رفتار نسل آینده، خانواده است و در رأس همه، نقش مادر برجسته و تعیین‌کننده می‌باشد. در اسلام، این اهمیت دو چندان می‌شود؛ چرا که آموزه‌های دینی، خانواده را کانون ترویج اخلاق و باورهای الهی می‌داند و زن را اولین و مهم‌ترین مربی فرزندان، آیت‌الله خامنه‌ای، این جایگاه را چنین ترسیم می‌کنند:

۵. کاهش نقش زن در تربیت فرزند و تأثیر منفی بر آینده نسل‌ها
رهبر انقلاب بارها بر اهمیت نقش زن در تربیت فرزند تأکید کرده‌اند و هشدار داده‌اند که تضعیف این نقش، پیامدهای خطرناکی برای آینده جامعه خواهد داشت. از نظر ایشان: «زن در خانه، اولین معلم و پرورش‌دهنده فرزندان است؛ اگر این نقش خدشه‌دار شود، نسل‌های آینده آسیب می‌بینند و جامعه به سمت بحران هویت پیش می‌رود.» (بیانات در دیدار بانوان فرهنگی، ۱۳۹۸).
نگاه غربی که زن را از خانه و نقش مادری دور می‌کند و به کار و نقش‌های اجتماعی صرف محدود می‌نماید، باعث می‌شود فرزندان از تربیت صحیح و مبتنی بر ارزش‌های دینی و اخلاقی محروم شوند.

۶. گسترش فرهنگ بی‌بندوباری و انحرافات اخلاقی
از دیگر آسیب‌های نگاه غربی، ترویج آزادی‌های جنسی بی‌حد و مرز و سبک زندگی‌های ناسالم است که رهبر معظم انقلاب آن را عاملی برای فروپاشی خانواده و اجتماع معرفی می‌کند: «از جمله برنامه‌های تهاجم فرهنگی غرب، ترویج بی‌بندوباری و انحرافات اخلاقی است که زن را نیز به ابزاری در این مسیر تبدیل کرده‌اند.» (بیانات در دیدار اساتید دانشگاه، ۱۳۹۷).
این رویکرد نه تنها موجب انحراف فردی می‌شود، بلکه سلامت روانی و اجتماعی خانواده‌ها را به مخاطره می‌اندازد.

۷. ترویج تفکیک جنسیتی و کاهش همدلی زن و مرد
نگاه غربی با تأکید بر جدایی و تفکیک نقش‌ها، همبستگی و همکاری زن و مرد در خانواده را تضعیف می‌کند. رهبر انقلاب در این زمینه بیان کرده‌اند: «زن و مرد باید مکمل یکدیگر باشند؛ نگاه غربی که این هم‌افزایی را نفی می‌کند، خانواده را ضعیف و ناتوان می‌کند.» (بیانات در دیدار بانوان فرهنگی، ۱۳۹۸).

این امر باعث کاهش همکاری و تفاهم میان زوجین و در نتیجه کاهش استحکام خانواده می‌شود. آسیب‌های ناشی از نگاه غربی به زن که رهبری معظم انقلاب با دیدی عمیق و آگاهانه به آن پرداخته‌اند، نشان‌دهنده ضرورت بازگشت به الگوی زن متعالی اسلامی است. الگویی که زن را محور آرامش، تربیت، اخلاق و انسجام خانواده می‌داند و جایگاه او را در کانون خانواده تثبیت می‌کند. تنها با چنین نگاهی است که خانواده‌ها می‌توانند در برابر تهاجمات فرهنگی مقاوم باشند و جامعه‌ای سالم و پویا بسازند.

۸. تحریف جایگاه زن در رسانه‌ها و فرهنگ عمومی

رهبر معظم انقلاب بارها به نقش رسانه‌ها در شکل‌دهی افکار عمومی و فرهنگ جامعه اشاره کرده‌اند و از تحریف جایگاه زن در رسانه‌های غربی انتقاد کرده‌اند: «رسانه‌ها و تبلیغات غربی زن را به عنوان یک کالا و وسیله‌ای برای جلب توجه و مصرف‌گرایی معرفی می‌کنند؛ این نگاه تحقیرآمیز و سطحی، نه تنها کرامت زن را نشانه می‌گیرد بلکه فرهنگ جامعه را نیز به فساد می‌کشاند.» (بیانات در دیدار خانواده‌های معظم شهدا، ۱۳۹۷).

این مسئله موجب کاهش احترام و جایگاه واقعی زن در خانواده و جامعه می‌شود و زمینه‌ساز مشکلات اجتماعی فراوانی است.

۹. اشاعه فرهنگ مصرف‌گرایی و بی‌توجهی به معنویت

در نگاه غربی، زن بیشتر مصرف‌کننده‌ای است که با ترویج کالاهای مصرفی، مد و سبک‌های زندگی خاص تعریف می‌شود؛ این موضوع باعث غفلت از معنویت و ارزش‌های انسانی شده است. رهبر انقلاب در این زمینه بیان می‌دارند:

«زن باید الگویی از معنویت و اخلاق باشد، نه وسیله‌ای در بازار مصرف. تبلیغات غربی اما زن را به کالا تبدیل کرده‌اند.» (بیانات در دیدار بانوان فرهنگی، ۱۳۹۸).

۱۰. نفی نقش معنوی و مدیریتی زن در خانواده

رهبر انقلاب تأکید دارند که غربی‌ها اغلب زن را صرفاً در نقش‌های مادی و اقتصادی می‌بینند و نقش معنوی و مدیریتی او در خانواده را نادیده می‌گیرند: «زن فقط نقش اقتصادی ندارد؛ او مدیر خانواده، پرورش‌دهنده نسل، و محیط‌ساز معنوی است. این ابعاد نادیده گرفته شده است.» (بیانات در دیدار بانوان نخبه، ۱۳۹۹). این نادیده‌گرفتن نقش‌های غیرمادی، موجب ضعف بنیان خانواده و افزایش آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

۱۱. فرهنگ بی‌تعهدی و جدایی‌های خانوادگی

یکی از پیامدهای بارز نگاه غربی، افزایش آمار طلاق و جدایی‌های خانوادگی است که رهبر انقلاب آن را نتیجه بی‌توجهی به نقش زن در حفظ خانواده می‌دانند: «بی‌تعهدی نسبت به خانواده، به ویژه در میان زنان و مردان، حاصل تأثیر الگوهای غلط غربی است که خانواده را متزلزل کرده است.» (بیانات در دیدار خانواده‌های معظم شهدا، ۱۳۹۷).

با توجه به این آسیب‌ها، اهمیت بازگشت به آموزه‌های اسلامی و الگوی زن متعالی که مورد تأکید رهبر انقلاب است، بیش از پیش آشکار می‌شود. حفظ کرامت زن، تأکید بر نقش تربیتی و مدیریتی او، و بازشناسی جایگاه او در خانواده و جامعه، تنها راه مقابله با آسیب‌های فرهنگ غربی است.

نتیجه گیری

مطالعه حاضر با تمرکز بر نقش بانوان در پایداری و تعالی خانواده، بر اساس دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای، نشان داد که جایگاه زن در خانواده اسلامی، نقشی حیاتی، چندوجهی و استراتژیک دارد. زن نه تنها به عنوان مادر و همسر بلکه به عنوان مدیری توانا، آموزگار اخلاق و عامل اصلی انتقال ارزش‌های دینی و فرهنگی، بنیان خانواده را محکم و نسل آینده را تضمین می‌کند. دیدگاه اسلام و رهبری درباره زن، برخلاف الگوهای غربی که گاهی به فردگرایی و تجرید زن از نقش‌های خانوادگی دامن می‌زنند، زن را مظهر رحمت، آرامش و مدیر معنوی و تربیتی خانواده معرفی می‌کند. تأکید بر نقش‌های تربیتی، عاطفی، مدیریتی و فرهنگی زن در خانواده موجب حفظ انسجام، ارتقای سلامت روانی اعضا و تداوم ارزش‌های اصیل اسلامی می‌شود. همچنین، آسیب‌های ناشی از نگاه غربی به زن، از جمله تضعیف جایگاه مادری، گسترش فردگرایی، تحریف نقش زن در رسانه‌ها، غفلت از معنویت و افزایش بحران‌های خانوادگی، توسط رهبر معظم انقلاب با دقت و شدت نقد شده است. این آسیب‌ها نشان‌دهنده لزوم بازگشت به الگوی زن متعالی اسلامی است که زن را در کانون خانواده و جامعه حفظ می‌کند و او را به عنوان کلیدی‌ترین رکن در پایداری خانواده معرفی می‌نماید.

بنابراین، برای حفظ سلامت و پویایی خانواده در جامعه اسلامی، ضروری است که آموزش‌های فرهنگی، تربیتی و رسانه‌ای مبتنی بر این الگوی ناب اسلامی ترویج یافته و نقش‌های اصیل و ارزشمند زن برجسته شود. چنین رویکردی نه تنها موجب استحکام خانواده و افزایش کیفیت زندگی خانوادگی می‌شود، بلکه زمینه‌ساز رشد و تعالی جامعه اسلامی در ابعاد مختلف خواهد بود. در نهایت، می‌توان اذعان داشت که زن در خانواده اسلامی، سرمایه‌ای ارزشمند و محور پایداری، تعالی و شکوفایی است و اهتمام به تقویت جایگاه او، کلید گشایش بسیاری از معضلات اجتماعی و فرهنگی است.

فهرست منابع

- (۱) رضائی، س.، فتاحی، ز. (۱۳۹۸). زن در اندیشه رهبری. فصلنامه مطالعات اسلامی زنان، ۶(۳)، ۱۵-۳۶.
- (۲) سجادی، ح. (۱۴۰۰). نقش زن در پایداری خانواده از دیدگاه قرآن و روایات. پژوهش‌نامه مطالعات خانواده اسلامی، ۹(۲)، ۴۹-۷۰.
- (۳) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۴). زن در آیین جهاد و تقوا. تهران: انقلاب اسلامی.

- ۴) خامنه‌ای، س.ع. (۱۳۹۲). بیانات در دیدار با بانوان فرهیخته. بازیابی شده از:
<https://farsi.khamenei.ir>
- ۵) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۴). زن در آئینه جهاد و تقوا. تهران: انقلاب اسلامی.
- ۶) خامنه‌ای، س.ع. (۱۳۹۱). بیانات در دیدار با بانوان فرهیخته. بازیابی از:
<https://farsi.khamenei.ir>
- ۷) سجادی، ح. (۱۴۰۰). نقش زن در پایداری خانواده از دیدگاه قرآن و روایات. پژوهش‌نامه مطالعات خانواده اسلامی، ۹(۲)، ۴۹-۷۰.
- ۸) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۳). بیانات در دیدار جمعی از زنان. بازیابی شده از: [۲۶۳۹۵=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۶۳۹۵)
- ۹) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۸۹). بیانات در دیدار بانوان نخبه علمی. بازیابی شده از: [۱۱۱۹۴=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۱۱۱۹۴)
- ۱۰) مطهری، مرتضی. (۱۳۷۷). نظام حقوق زن در اسلام. تهران: انتشارات صدرا.
- ۱۱) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۰). بیانات در دیدار با خانواده‌های شهدا. بازیابی شده از: [۲۲۰۰۳=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۲۰۰۳)
- ۱۲) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۱). بیانات در دیدار بانوان. بازیابی شده از:
[۲۴۳۸۹=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۴۳۸۹)
- ۱۳) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۲). بیانات در دیدار معلمان و مربیان. بازیابی شده از: [۲۵=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۲۵)
- ۱۴) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۷). بیانات در دیدار بانوان نخبه. بازیابی شده از: [۴۰۱۲۳=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۰۱۲۳)
- ۱۵) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۶). بیانات در دیدار با خانواده‌های معظم شهدا. بازیابی شده از: [۳۷۲۱۰=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۷۲۱۰)
- ۱۶) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۵). بیانات در دیدار زنان کارآفرین. بازیابی شده از: [۳۳۳۴۵=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۳۳۴۵)
- ۱۷) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۸). بیانات در دیدار با مسئولان دولتی. بازیابی شده از: [۴۱۶۷۴=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۱۶۷۴)
- ۱۸) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۷). بیانات در دیدار بانوان فرهنگی. بازیابی شده از: [۳۷۸۹۵=https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=](https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۷۸۹۵)

- ۱۹) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۸). بیانات در دیدار خانواده‌های معظم شهدا. بازیابی شده از: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۴۱>
- ۲۰) قرآن کریم. (بدون تاریخ). سوره روم، آیه ۲۱. بازیابی شده از <https://quran.com/21/30>
- ۲۱) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۶). بیانات در دیدار خانواده‌های معظم شهدا. بازیابی شده از <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۸۶۲۲>
- ۲۲) دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری. (۱۳۹۷). بیانات در دیدار بانوان فرهنگی. بازیابی شده از <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=۳۷۸۹۵>
- ۲۳) محمدی، س. و کریمی، ف. (۱۳۹۸). مطالعه تطبیقی نقش زنان در فرهنگ اسلامی و غربی. مجله مطالعات فرهنگی تطبیقی، ۱۲(۳)، ۴۵-۶۷.
- ۲۴) رشیدی، ع. (۱۳۹۹). تأثیر فمینیسم غربی بر ساختار خانواده: نقدی اسلامی. فصلنامه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، ۸(۱)، ۱۰۲-۱۲۱.
- ۲۵) مطهری، مرتضی (۱۳۵۷). نظام حقوق زن در اسلام، جلد ۱. تهران: صدرا.
- ۲۶) طباطبایی، محمدحسین (۱۳۶۲). تفسیر المیزان، جلد ۲. قم: دارالکتب الإسلامیة.
- ۲۷) جوادی آملی، عبدالله (۱۳۷۲). زن در آینه جلال و جمال، جلد ۱. قم: اسراء.
- ۲۸) خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۳). بیانات در دیدار جمعی از زنان، ص ۲۰. تهران: دفتر حفظ و نشر آثار.
- ۲۹) مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۸۰). اخلاق در خانواده، جلد ۱. قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- ۳۰) حسینی، سیدمجتبی (۱۳۹۵). خانواده در اسلام، جلد ۲. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ۳۱) خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۷). بیانات در دیدار بانوان فرهنگی، ص ۵۰. تهران: دفتر حفظ و نشر آثار.